

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29
hallituksen esityksen johdosta eräiden veronhuojennussäännök-
sien muuttamisesta

Eduskunta on 29 päivänä syyskuuta 1981 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 103 (1981 vp.) eräiden veronhuojennussäännöksiä muuttamisesta. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Linnan ym. lakialoitteen n:o 36 (1981 vp.) laiksi talletusten veronhuojennuslakien muuttamisesta, ed. Laitisen toivomusaloitteen n:o 103 (1980 vp.) ns. ylikorkotalletuksia tehneiden saattamisesta verovelvollisiksi ainoastaan ylikoron osalta, ed. Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 111 (1980 vp.) kohtuuttomien verojen anteeksiantojärjestelmän aikaansaamisesta ja ed. Häikiön ym. toivomusaloitteen n:o 74 (1981 vp.) kohtuuttomien jälkiverotusseurauksien estämisestä vilpittömässä mielessä toimineiden tallettajien osalta. Eduskunta on lähettänyt valiokuntaan lakialoitteen n:o 36 (1981 vp.) 27 päivänä helmikuuta 1981 sekä toivomusaloitteet n:o 103 (1980 vp.) ja 111 (1980 vp.) 25 päivänä maaliskuuta 1980 ja toivomusaloitteen n:o 74 (1981 vp.) 20 päivänä maaliskuuta 1981.

Veroon, julkiselle vallalle tulevan maksun tai muun vastaavan suorituksen periminen on joissakin tapauksissa kohtuutonta tai epätarkoituksenmukaista. Eri verolaeissa on yleensä säännös, jonka nojalla voidaan erityisen painavista kohtuussyistä, säällittävistä syistä tai muista laissa säädettyistä syistä myöntää veronhuojennus verojen tai maksujen suorittamisesta. Verojen erilaisen luonteen vuoksi laeissa säädetty huojennusperusteet ovat erilaisia, mutta yhteistä säännösten sanamuodolle on kuitenkin se, että vapauttamisperusteena ovat kohtuussyyt tai säällittävät syyt. Huojennus voidaan myöntää sekä verohallinnon että tullihallinnon kantamista veroista, maksuista ja muista suorituksista. Huojennuksen myöntämistä koskevat aineelliset ja muodolliset säännökset sisältyvät

kuhunkin asianomaiseen veroa tai maksua koskevaan lakiin.

Hallitus ehdottaa, että veronhuojennussäännöksiä muutettaisiin siten, että valtiovarainministeriön sekä verohallituksen ja tullihallituksen välistä toimivaltaa säätelevä, huojennuksen määrään perustuva toimivaltaraja korotettaisiin nykyisestä 20 000 markasta 100 000 markkaan. Lisäksi ehdotetaan huojennussäännösten soveltamisalaa eräiltä osin laajennettavaksi ja selvennettäväksi. Tulliverolakiin ehdotetaan otettavaksi muihin verolakeihin jo sisältyvää säännöstä vastaava säännös, joka mahdollistaisi maksunlykkäyksen myöntämisen myös tullilaitoksen kantamien tullen sekä muiden verojen ja maksujen osalta. Huojennus- ja lykkäyssäännöksiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi eräitä täsmennyksiä sekä lähinnä teknisluonteisia muutoksia.

Hallitus ehdottaa erityisesti verotuslaissa tarkoitettuja veronhuojennusperusteita lisättäväksi ja samalla selvennettäväksi. Huojennus voitaisiin myöntää silloin, kun sitä jostakin erityisestä syystä pidettäisiin yhteiskunnan kannalta tärkeänä. Toisaalta huojennusperusteita on ehdotettu täsmennettäväksi siten, että mm. säästökassojen ylikorkotalletuksista aiheutuneita jälkiverotuksia olisi mahdollista yksittäistapauksissa huojentaa. Mainitunlaisten huojennusasioiden ratkaisuperiaatteiden luomiseksi ja verovelvollisten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi ehdotetaan verohallituksen yhteyteen perustettavaksi veronhuojennuslautakunta. Valtiovarainministeriö voisi pyytää lautakunnan lausuntoa ministeriön ratkaistavaksi kuuluvasta tai sen ratkaistavakseen ottamasta periaatteellisesti tärkeästä veronhuojennusasiasta. Veronhuojennuslautakuntaan kuuluisi puheenjohtaja ja kuusi muuta jäsentä, jotka ynnä heidän varamiehensä valtioneuvosto määräisi viisivuotiskausittain.

Hallituksen esitykseen ei liity merkittäviä ennakoitavissa olevia valtiontaloudellisia vaikutuksia. Lait on tarkoitus saattaa voimaan heti, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

Lakialoitteeseen n:o 36 (1981 vp.) sisältyvän lakiehdotuksen mukaan talletusten veronhuojennuslakeja muutettaisiin taannehtivasti siten, että säästökassojen ylikorkotalletuksien koroista olisi veronalaista se osa, jolla korko ylittää valtion viiden vuoden obligatiolainan kulloinkin käytetyn alimman korkotason.

Toivomusaloitteessa n:o 103 (1980 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi, jolla 1970-luvulla verottajan hyväksymillä pääomilla ns. ylikorkotalletuksia tehneiden henkilöiden verotus ylikorkojen osalta suoritetaan siten, että ainoastaan ylikorko-osuus olisi verovelvollisten veronalaista tuloa eikä alkupääoma olisi varallisuusveron alaista.

Toivomusaloitteessa n:o 111 (1980 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin vääramielisen ja kohtuuttoman veron anteeskiantomahdollisuuden järjestämiseksi veronmaksajalle ilman liian monimutkaista byrokraattista käsittelyä.

Toivomusaloitteessa n:o 74 (1981 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi lainsäädäntöteitse toimenpiteisiin kohtuuttomien jälkiverotusseuraamusten estämiseksi vilpittömässä mielessä toimineiden tallettajien osalta esimerkiksi siten, että vain osa korosta katsottaisiin veronalaiseksi tuloksi.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset pääpiirteissään tarkoituksenmukaisiksi. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta kuitenkin ehdottaa eräitä muutoksia.

Verotuslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 125 §:n 1 momentin 3 kohdassa edellytetään, että verosta vapauttamiseen tulee olla erittäin painavia syitä. Valiokunta pitää mainittua edellytystä liian tiukkana ja on päättänyt lieventää verosta vapauttamisen edellytyksiä tältä osin siten, että vapauttaminen olisi mahdollista, jos verovelvollisen on katsottava erehtyneen veronhuojennussäännösten tai muiden verosäännösten sisällöstä eikä erehtymistä voida olosuhteet huomioon ottaen pitää verovelvollisen huolimattomuudesta tai laiminlyönnistä aiheutuneena ja jos verosta vapauttami-

seen on kyseessä olevan tapauksen luonteesta johtuvia tai muita erityisiä syitä. Tämä antaa viranomaiselle mahdollisuuden verosta vapauttamiseen ehdotettua useimmissa tapauksissa esiintyvien seikkojen perusteella.

Valiokunta painottaa erityisesti, että 125 §:n 1 momentin 3 kohtaa ns. ylikorkotalletustapauksiin sovellettaessa tulee säännöksen perusteella voida myöntää osittainen vapautus talletuksen aiheuttamista veroista sekä osittainen tai täydellinen vapautus talletuksen aiheuttamista veronkorotuksista ja viivästysseuraamuksista kaikissa niissä tapauksissa, joissa ns. ylikorkotalletus on jäänyt verotuksessa ilmoittamatta olosuhteissa, joissa verovelvollisen voidaan katsoa anteeksi annettavalla tavalla erehtyneen veronhuojennussäännösten sisällöstä. Valiokunta edellyttää kuitenkin, ettei ns. ylikorkotalletuksen tehnyttä tallettajaa saateta vapautuksia myönnettäessä muita tallettajia edullisempaan asemaan.

Edellä tarkoitettua vapautuksen myöntäisi veronsaaja. Kun kuitenkin otetaan huomioon jäljempänä selostettava valiokunnan verotuslain 125 §:n 2 momenttiin tekemä muutos, verohallitus tai valtiovarainministeriö voisi myöntää valtionverosta vapauttamisen ohella vapautuksen aina kaikista viivästyskoroista, jäämämaksuista ja muista viivästysseuraamuksista. Siten verovelvollinen voisi käytännössä saada verohallitukselta tai valtiovarainministeriöltä yhdellä hakemuksella vapautuksen suurimmasta osasta ns. ylikorkotalletuksen aiheuttamista verotusseuraamuksista.

Verotuslain mukaan kannettavat verot ja kaantuvat eri veronsaajille, joista kukin on toimivaltainen itselleen tulevan veron huojentamisasiassa. Siten verotuslain 125 § voi tulla sovellettavaksi useassa sadassa eri viranomaisessa. Käytännöllisistä syistä olisi tällöin verolle tulevien viivästysseuraamusten huojentaminen järjestettävä siten, että huojennuspäätös ilman eri toimenpiteitä suoraan lain nojalla vapauttaa verovelvollisen myös huojennetulle verolle suoritetuista tai suoritettavista viivästysseuraamuksista. Valtiovarainministeriölle olisi kuitenkin lisäksi annettava valta viivästysseuraamusten itsenäiseen huojentamiseen. Valiokunta ehdottaa verotuslain 125 §:n 2 momenttiin tehtäväksi edellä tarkoitettua muutokset. Kuten edellä on todettu, tämä säännös tulisi sovellettavaksi myös ns. ylikorkotalletuksien aiheuttamiin viivästysseuraamuksiin. Tällöin verohallitus tai valtiovarainministeriö myöntäessään täy-

dellisen tai osittaisen vapautuksen valtionverosta voisi samalla tai erikseen myöntää täydellisen tai osittaisen vapautuksen myös kaikkien muiden verojen viivästysseuraamuksista. Huojennus voisi koskea myös yksinomaan viivästysseuraamuksia.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 125 §:n 1 momentin 5 kohdan poistamista, koska se on sisällöltään hallintoviranomaisten toimintaan huonosti soveltuva.

Moottoriajoneuvoverosta annetun lain 32 a §:n 3 momentin mukaan voidaan nykyisin erityisen painavien syiden vallitessa myöntää lykkäystä momentissa tarkoitettua lisäveron suorittamisesta. Valiokunta ehdottaa, että momentissa edelleen säilytettäisiin siinä oleva maininta lykkäyksen myöntämisen edellytyksistä ja että lykkäys myönnettäisiin hakemuksesta.

Tulliverolakiin on ehdotettu otettavaksi veron maksamisen lykkäyksen myöntämisestä vastaavat säännökset kuin muihinkin verolakeihin. Tulliverotuksen erityisluonne huomioon ottaen se on kuitenkin tarpeetonta, joten valiokunta ehdottaa, että hallituksen esitykseen sisältyväs-

tä 11. lakiehdotuksesta poistettaisiin lykkäyksen myöntämistä koskeva muutosehdotus. Auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 18 §:n 3 momentista ehdotetaan tähän liittyen poistettavaksi viittaus edellä tarkoitettuun lykkäykseen. Vastaava liikevaihtoverolain 72 §:n 2 momentissa oleva viittaus ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi, jolloin ehdotukseen sisältyvä 3 momentti muuttuu uudeksi 2 momentiksi.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä edellä tarkoitettuina muutoksina.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät 2—6, 10, 12 ja 13 lakiehdotukset muuttamattomina sekä 1, 7—9 ja 11 lakiehdotukset näin kuuluvina:

1.

Laki

verotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain 128 §, sellaisena kuin se on 20 päivänä kesäkuuta 1974 annetussa laissa (499/74), *(poist.)*

muutetaan 125 § ja 126 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 125 § 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (623/78) ja 126 §:n 2 momentti mainituissa 20 päivänä kesäkuuta 1974 annetussa laissa, *sekä lisätään* lakiin uusi 125 a § seuraavasti:

125 §

Valtiovarainministeriö voi hakemuksesta myöntää vapautuksen valtionverosta ja kunnan valtuusto tai kunnan ohjesäännössä olevan valtuutuksen nojalla kunnanhallitus kunnallisverosta. Vapautus voi olla osittainen tai täydellinen. Vapautus voidaan myöntää,

(1 ja 2 kohta kuten hallituksen esityksessä.)

3) jos verovelvollisen on katsottava erehtyneen veronhuojennussäännösten tai muiden verosäännösten sisällöstä eikä erehtymistä voida olosuhteet huomioon ottaen pitää verovelvollisen huolimattomuudesta tai laiminlyönnistä aiheutuneena ja jos verosta vapauttamiseen on

kyseessä olevan tapauksen luonteesta johtuvia tai muita erityisiä syitä, tai

4) jos veron periminen on muusta erityisestä syystä ilmeisesti kohtuutonta. *(Poist.)*

(5 kohta poist.)

Jos 1 momentissa mainitusta verosta on myönnetty vapautusta, vapautuspäätös koskee myös viivästyskorkoa vastaavaa korkoa, viivästyskorkoa, jäämämaksua ja lykkäyskorkoa. Valtiovarainministeriö voi myös erikseen myöntää *(poist.)* vapautuksen edellä tarkoitetuista viivästysseuraamuksista silloinkin, kun niitä on tilitetty tai olisi tilitettävä muulle veronsaajalle kuin valtiolle. *(Poist.)*

(3—6 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

125 a ja 126 §
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä.)

7.

Laki

liikevaihtoverolain 71 ja 72 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 5 päivänä joulukuuta 1963 annetun liikevaihtoverolain (532/63) 71 ja 72 §,

sellaisina kuin ne ovat, 71 § 20 päivänä kesäkuuta 1974 ja 13 päivänä helmikuuta 1976 annetuissa laeissa (504/74 ja 151/76) sekä 72 § osittain muutettuna 11 päivänä elokuuta 1978 annetulla lailla (617/78), näin kuuluviksi:

71 §
(Kuten hallituksen esityksessä.)

*Tämän pykälän nojalla annettuun päätökseen ei saa välittämällä hakea muutosta.
(3 mom. poist.)*

72 §
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä.)

8.

Laki

auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan auto- ja moottoripyöräverosta 14 päivänä marraskuuta 1967 annetun lain 18 §, sellaisena kuin se on 20 päivänä kesäkuuta 1974 annetussa laissa (505/74), näin kuuluvaksi:

18 §
(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
Verohallitus voi erityisistä syistä hakemuksesta valtiovarainministeriön määräämillä ehdoilla myöntää lykkäystä autorekisterikeskuk-

sen tai liikevaihtoverotoimiston maksuunpaneman veron maksamisesta. *(Poist.)*
(4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä.)

9.

Laki

moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan moottoriajoneuvoverosta 30 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain 9 §:n 2 momentti ja 32 a §, sellaisina kuin ne ovat 20 päivänä kesäkuuta 1974 annetussa laissa (506/74), sekä *lisätään* 9 §:ään uusi 4 momentti ja 32 b §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

9 §
 (Kuten hallituksen esityksessä.)

Lykkäys myönnetään valtiovarainministeriön määräämin ehdoin.
 (4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

32 a §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
 Verohallitus voi *bakemuksesta erityisen painavien syiden vaatiessa* myöntää lykkäystä tässä laissa tarkoitetun lisäveron suorittamisesta.

32 b §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä.)

11.

Laki

tulliverolain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1978 annetun tulliverolain (575/78) 26 § näin kuuluvaksi:

26 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
Tämän pykälän nojalla annettuun päätökseen ei saa valittamalla bakea muutosta.
 (3 mom. poist.)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

Lisäksi valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 36 (1981 vp.) sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

että toivomusaloitteet n:o 103 (1980 vp.), 111 (1980 vp.) ja 74 (1981 vp.) hylättäisiin.

Helsingissä 1 päivänä kesäkuuta 1982

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, varapuheenjohtaja J. Laine, jäsenet Breilin, Hokkanen, Koppanen, Lampinen, Linna, Man-

ninen, Martikainen, Niskanen, Rosnell, A. Stenbäck, Sutinen, Tamminen ja Tenhiälä sekä varajäsenet Koskenniemi, Malm, Muurman, Puolanne, Surakka ja Valtonen.

